

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 5, 2016

[Назад](#)

[Головна](#)

0 0 0 0 0 0 0 0

УДК 330.36 (477)

V. V. Druzhynina,
доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і туризму,
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, м. Кременчук
A. I. Makarov,
студент, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, м. Кременчук

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ОЦІНКИ ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

V. V. Druzhynina,
doctor of economic science, assistant professor, associate professor of Department of Management and Tourism,
Kremenchuk Mykhaylo Ostrohradskiy National University, Kremenchuk
A. I. Makarov,
student, Kremenchuk Mykhaylo Ostrohradskiy National University, Kremenchuk

THE IMPACT ASSESSMENT OF THE WELFARE OF THE POPULATION AT THE LOCAL LEVEL

У статті здійснено оцінку об'єктивної сторони добробуту населення на місцевому рівні через основні його складові – рівень та якість життя. Пропонується оцінювати добробут населення за виробничою, дохідною, економічною, демографічною, освітньою та майновою складовими. Удосконалено науково-методичний інструментарій вимірювання рівня добробуту населення на місцевому рівні, а саме базуючись на висновку щодо доцільності переходу від оцінки окремих індикаторів добробуту до інтегральних індексів через неоднорідність критеріїв, запропоновано використання показника об'єктивного індексу добробуту населення на місцевому рівні, який є інтегральним показником і охоплює окремі складові добробуту (індекс обсягу реалізованої промислової продукції, індекс середньої заробітної плати; індекс чисельності зайнятих в усіх сферах економічної діяльності; індекс народжуваності населення; індекс смертності населення; індекс чисельності учнів у навчальних закладах; індекс введення нерухомості). З використанням результатів визначення складових розрахованого інтегрального індексу зроблено порівняння рангів територій місцевого рівня Полтавського регіону. Встановлено суттєву розбіжність зазначених рейтингів для більшості місцевих утворень унаслідок несприятливих показників розвитку макроекономічного середовища, відповідних інституцій, інфраструктури, ефективності ринку праці, розвитку ринку фінансів, рівня розвитку бізнесу тощо. З урахуванням результатів оцінки рівня добробуту населення визначено вектори його підвищення.

This article provides an assessment objective of welfare at the local level through the main components – the level and quality of life. It is proposed to evaluate welfare by productive, gainful, economic, demographic, educational and proprietary components. Improved scientific and methodical instruments measure the level of welfare at the local level, in particular based on the opinion on the feasibility of the transition from evaluating individual welfare indicators to the index integrated by the heterogeneity of the criteria proposed use rate objective index of welfare at the local level, which is an integral factor and covers individual components of well-being (volume index of industrial production index of average wages, employment index in all spheres of economic activity, fertility index population, mortality index, the index of the number of pupils in schools; introduction estate index). Using the results determining components designed integral index made comparisons ranks of local areas of Poltava region. The essential difference these ratings for most local entities due to unfavorable indicators of the macroeconomic environment, institutions, infrastructure, labor market efficiency, financial market development, business development level and so on. Given the results of the assessment of welfare vectors defined its increase.

Ключові слова: добробут населення, рівень та якість життя, індекси та складові добробуту, вектори підвищення добробуту населення, міста, райони, регіони.

Keywords: welfare, the level and quality of life, indices and constituents of well-being, the vectors are improving the welfare of the population, cities, districts, regions.

Актуальність теми. У наш час основним показником ефективної економічної та соціальної політики держави є рівень та якість життя, що являються ключовими поняттями добробуту населення. Добробут населення – один з найважливіших соціально-економічних категорій. Це явище є багатограним, і є тим фактором, який стримує або сприяє людському розвитку, створює додаткові стимули або навпаки обмежую людські можливості щодо реалізації активної економічної поведінки.

Підвищення добробуту в нашій країні було і залишається актуальним завжди, особливо у сучасному стані під час зниження темпів розвитку, економічної та політичної нестабільності, великим темпом інфляції та інше. Саме такі умови мають негативний вплив на добробут населення, що призводять до незбалансованого розвитку регіонів нашої країни, тим самим унеможливають забезпечення їх сталого розвитку [1].

Тому стає важким виконання запланованих програм і планів економічного та соціального розвитку країни. Усі ці фактори вимагають від держави постійного контролю та моніторингу соціально-економічної ситуації, який має бути безперервним, своєчасним і достовірним. Але у зв'язку з європейським напрямком розвитку країни та процесами децентралізації влади, центр уваги зміщується на регіональні та місцеві рівні, що потребують найбільш повного відображення соціального становища територіальної громади, їхнього добробуту та умов життя мешканців даних територій.

Останнім часом ця проблема є однією з найбільш досліджуваних серед науковців. Серед дослідників – В. О. Мандибура, М. О. Кизим, В. С. Бакіров,

В. С. Пономаренко, Ф. В. Узунов, В. М. Гесць, О. Ф. Новикова та інші. Добробут життя населення як комплексний індикатор, містить в собі аналіз і оцінку соціального та економічного стану країни. Значний внесок у поліпшення стану добробуту України зробили вітчизняні науковці. Серед українських дослідників у цьому напрямку варто виділити праці С. Злупка, О. Бабак, Е. Лібанової, В. С. Пономаренко, Є. Головахи, Ю. Сасенко, А. Гвелесіані, Ю. Архангельського, О. Радзівського та інших. Різним аспектам територій соціально-економічного розвитку та функціонування ринку праці приділено увагу вітчизняними науковцями Л. Безтелесною, В. Дружиніною, О. Макаровою, І. Миценком, О. Дороніною [2] та іншими.

Метою даної статті є отримання результату комплексної діагностики добробуту населення на місцевому рівні, і на цій основі його підвищення. Але розгляд добробуту населення на місцевих та регіональних рівнях не приділяється достатньої уваги, що й актуалізує необхідність дослідження цього питання.

Результати дослідження. Першочерговим та пріоритетним напрямком розвитку усіх розвинутих країн та України зокрема, являється підвищення рівня добробуту населення. Система сучасного державного управління в країні є досить недосконалою та неефективною, що призводить до зниження рівня життя населення та добробуту українців у цілому. У зв'язку з цим, велика кількість науковців та вчених досліджують актуальні проблеми сьогодення, а саме рівень життя та добробут населення [3].

Добробут населення – це основний показник оцінки ефективності впровадження соціально-економічної політики держави. Зростання суспільного добробуту населення залежить від задоволення потреб людей, рівень яких стрімко зростає та якісно змінюється. Саме сукупність матеріальних, соціальних та духовних умов відображає рівень та якість життя населення. Процес задоволення потреб суспільства матеріальними і духовними благами є кінцевою метою функціонування будь-якої економічної системи.

На сьогоднішній день, за більшістю економічних показників Україна набагато кроків позаду від європейських країн. Не дивлячись на те, що рівень доходів населення з кожним роком збільшується, країна не досягає середньоевропейського рівня добробуту та економічного стану [4].

Необхідність постійно задовольняти потреби – властивість і людського суспільства, і кожної окремої людини. Багато хто приділяв увагу вивченню саме цього питання, зокрема А. Маслоу – американський вчений, один із найвідоміших представників теорії суспільного добробуту. Він розробив «піраміду потреб» або «піраміда Маслоу», де кожний індивід діє зі своїми можливостями та потребами, для досягнення найвищого ступеня розвитку. Ця концепція показує те, що неможливо виявити та досягти бажаних потреб, без задоволення першочергових потреб людини. Також цю сферу детально вивчав та досліджував Ф. Герцберг, який розробив двофакторну психологічну модель потреб, що зумовлюються факторами мотивації та потреби, а К. П. Алдерфер запропонував трирівневу модель, яка складається з «існування – взаємовідносини – зростання». Швейцарський психолог К. Левін назвав їх квазі-потребами через те, що зазвичай первинні потреби обов'язково трансформуються у безліч похідних. Отже, основною умовою досягнення добробуту являється реалізація людських потреб.

Зазвичай, досліджуючи та вивчаючи добробут населення, вчені використовують певний ряд стандартних показників, за допомогою яких діагностується реальний стан суспільства різних рівнів адміністративно-територіального поділу держави [5].

У зарубіжних країнах, таких як Австрія, Австралія, Німеччина, Англія та інших, найбільш популярним являються комплексні показники. Індекс розвитку людського потенціалу (Human Development Index) розроблений ООН, складовими якого є дохід, освіта, довголіття; індекс стійкого економічного добробуту, індекс прогресу, індекс добробуту кращого життя і т.д. Однак усі вищепераховані комплексні показники мають ряд недоліків, до яких слід віднести неможливість точного розрахунку показників, так як показники отримані шляхом використання суб'єктивних оцінок під час розрахунку; отримання спотворених результатів розрахунку у зв'язку з тим, що держава являється більш закритою системою, а ніж регіон. З цієї причини, такі підходи ускладнюють у повному обсязі оцінити добробут населення територій нижчого рівня адміністративно-територіального поділу країни. Російські вчені Морева М, Попова В, Доміна С. адаптували підходи до оцінки добробуту населення, доповнивши існуючі індикатори більш доступними статистичними індикаторами, при цьому не відмовляючись від суб'єктивних показників, адже дослідження несе соціальний характер.

В рамках порівняльного підходу найчастіше пропонують використовувати індекс добробуту населення регіону, до складу якого входять 43 статистичних індикатора, 22 показника соціологічної і 43 – експертної оцінки на основі синтезу 22 складових і 7 груп протиріч. Складові категорії «добробуту» поділяють на три групи: природні: кліматичні та ресурсні; економічні: виробничі, розподільчі, обмінні, споживча, дохідна, підприємницька, майнова та фінансова; інституційні: складові безпеки, інтелектуальні, екологічні, медичні, демографічні, психологічні, соціальні, освітні, культурні, дозвільна, інфраструктурна, інформаційно-комунікативна [6].

У зв'язку з недостатньою кількістю статистичної інформації та її важкодоступністю до публічного користування, досліджується об'єктивна сторона добробуту населення на місцевому рівні за виробничою, дохідною, економічною, демографічною, освітньою та майновою складовими. Рівень добробуту населення на місцевому рівні (W_{ip}^0) пропонується розрахувати за наступною формулою:

$$W_{ip}^0 = \sqrt[n-1]{I_{орп} * I_{сзн} * I_{чз} * I_{нн} * I_{см} * I_{чунз} * I_{вн}} \quad (1)$$

де $I_{орп}$ – індекс обсягу реалізованої промислової продукції (робіт, послуг); $I_{сзн}$ – індекс середньої заробітної плати; $I_{чз}$ – індекс чисельності зайнятих у усіх сферах економічної діяльності; $I_{нн}$ – індекс народжуваності населення; $I_{см}$ – індекс смертності населення; $I_{чунз}$ – індекс чисельності учнів у навчальних закладах; $I_{вн}$ – індекс введення нерухомості; n – число років.

В якості бази дослідження обрано міста та райони Полтавського регіону. Відзначимо, що Полтавський регіон має найкращі рейтингові позиції серед регіонів України за виробничою та реалізаційною активністю переважно за рахунок міст та районів регіону [7, с. 17]. Найгірші та найкращі індикатори складових добробуту населення міст та районів Полтавської області наведено на рис. 1. Для типологізації територій місцевого рівня за рівнем добробуту населення пропонується певна шкала оцінки добробуту населення:

$$\left\{ \begin{array}{l} W_{ip}^0 > 1 - \text{високий рівень} \\ W_{ip}^0 = 1 - \text{достатній рівень} \\ 0,5 \leq W_{ip}^0 < 1 - \text{середній рівень} \\ 0,25 \leq W_{ip}^0 < 0,5 - \text{низький рівень} \\ 0 < W_{ip}^0 < 0,25 - \text{дуже низький рівень} \end{array} \right. \quad (2)$$

Таким чином, отримана величина рівня добробуту населення міст та районів Полтавського регіону дозволяють зробити їх порівняльну характеристику та обрати найкращі та найгірші території регіону (табл. 1).

Таблиця 1.
Рейтинг об'єктивної складової добробуту населення по районам і містам Полтавського регіону

Територія	W_{ip}^0	Ранги рейтингу
Полтавська область	1,22	

Диканський район	1,47	1
Глобинський район	1,46	2
місто Кременчук	1,25	3
місто Лубни	1,19	4
місто Полтава	1,18	5
Котелевський район	1,12	6
місто Комсомольськ	0,79	7

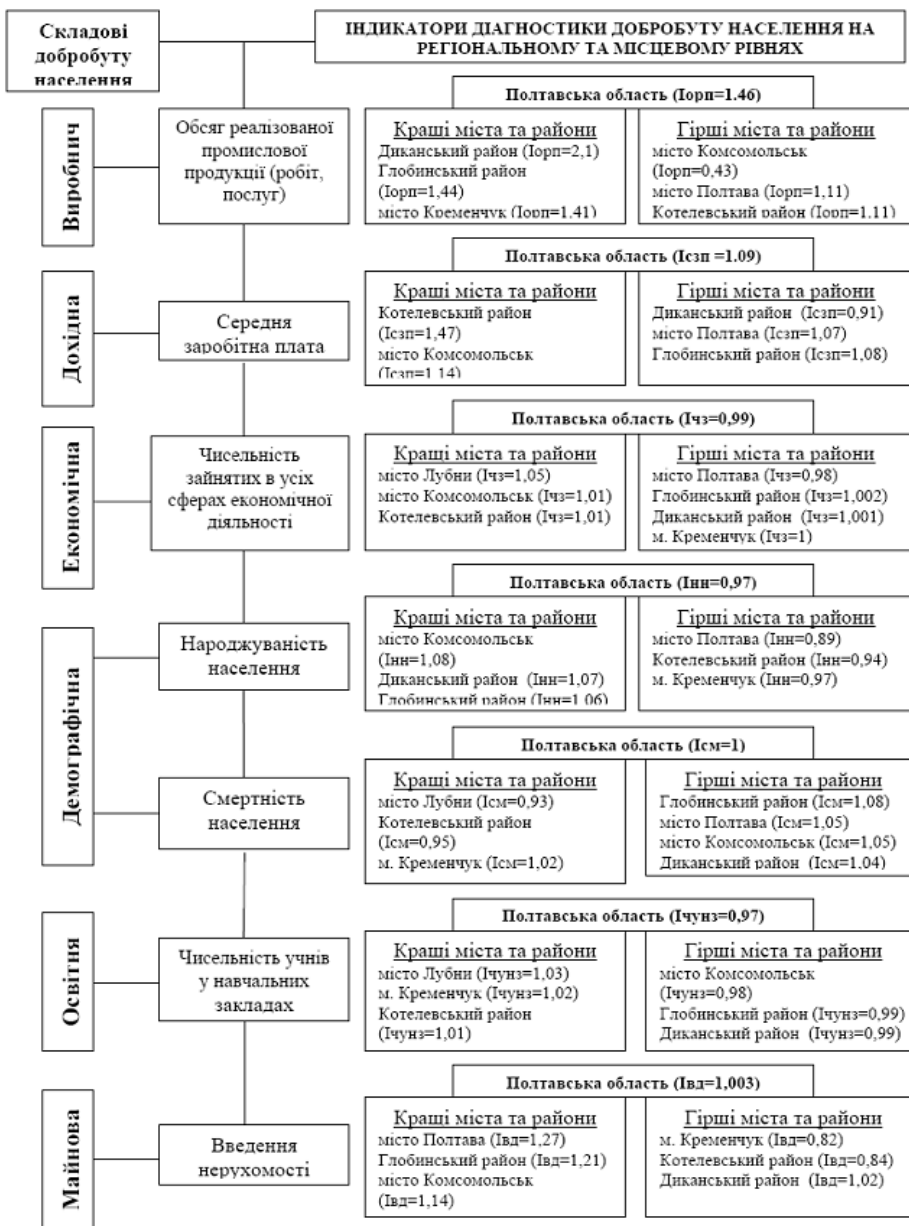

Рис. 1. Порівняльна характеристика міст та районів Полтавського регіону
(розраховано за даними [8])

Результати аналізу табл. 1 свідчать, що Диканський й Глобинський райони та місто Кременчук мають рейтинг добробуту населення вищий ніж Полтавська область в цілому. Це зумовлено тим, що дані території розвиваються в повній мірі рівномірно по всім показникам за період 2013–2015рр. Що ж до інших досліджуваних територій, то місто Лубни має показник менший від середнього по області, що пов'язано з недостатнім соціально-економічним розвитком та низькою народжуваністю населення. Обласний центр – місто Полтава посідає п'ятий ранг рейтингу, за рахунок того, що місто має дуже великий показник смертності населення та низьку народжуваність, також досить низький, як для обласного центру рівень середньої заробітної плати та обсягу реалізованої промислової продукції. Котелевський район має низький рівень розвитку порівняно з іншими, хоча й має найвищий показник середньої заробітної плати серед інших. Зумовлено це низьким показником народжуваності, обсягу реалізованої продукції та введенням об'єктів нерухомості. Найгіршим у рейтингу являється місто Комсомольськ, яке має найнижчий рівень добробуту населення, що складає 0,79, показник нижчий за 1. Не дивлячись на те, що місто має великий промисловий комплекс, воно має найнижчий показник обсягу реалізованої промислової продукції, але найвищий рівень заробітної плати населення.

Хоча й місто Кременчук займає 3 місце рейтингу, варто зазначити, що воно являється найбільш успішним та прогресивним містом Полтавської області. Кременчук посідає лідируючі позиції майже в усіх сферах діяльності та життя населення. Спостерігається тенденція до збільшення обсягів реалізованих промислових робіт та послуг, і має високий рівень інтегрального показника серед районів та міст регіону. Це обумовлено тим, що місто є потужним промисловим центром не лише Полтавської області, а й України в цілому. У ньому зосереджена велика кількість підприємств, що мають стратегічне значення та пріоритетні галузі розвитку, які безпосередньо впливають на фінансове забезпечення міста.

Середня заробітна плата мешканців міста поступово підвищується, але у зв'язку з економічною нестабільністю нашої країни, знеціненням національної валюти та великим темпом інфляції, реальні доходи населення не мають стрімкого росту.

Щодо зайнятості населення, то місто Кременчук має сталу тенденцію порівняно з іншими містами та районами області, адже інтегральний показник чисельності зайнятих в усіх сферах економічної діяльності становить Ічз=1. Відбулося це за рахунок того, що зниження обсягів виробництва промислової продукції на підприємствах міста обумовило збільшення вивільнення працівників, але ці питання намагаються вирішувати за рахунок відкриття нових робочих місць та тимчасового працевлаштування.

Одним із напрямків в системі державних гарантій забезпечення населення робочими місцями є оплачувані громадські роботи, які є дієвим інструментом пом'якшення ситуації на ринку праці. В звітному періоді на громадські роботи було направлено близько 779 безробітних. Але на жаль, рівень безробіття через скрутне політичне та економічне становище збільшується. В якості додаткового інструменту досягнення розгляду питання заробітної плати рекомендується встановлення субмінімуму заробітної плати призводить до формування дворівневої мінімальної зарплати. Такий захід можливий для територій з високим рівнем економічного розвитку, прикладом якого може бути м. Кременчук, та розповсюджується на зайнятих позабюджетного сектора економіки. Впровадження субмінімуму призведе до зменшення безробіття серед некваліфікованої молоді та осіб з обмеженою працездатністю, надасть можливість отримувати досвід роботи, за яку працівник отримуватиме заробітну плату не нижче рівня продуктивності праці, і у нього з'являться стимули до підвищення кваліфікації відповідно до потреб конкретного підприємства [9, с. 265].

Показники народжуваності у Кременчуді є аналогічними з показниками в Полтавській області загалом, але являються дещо нижчими в порівнянні з іншими містами та районами. Що ж до смертності населення, то показник є більшим від середньої по області та тривалість життя населення зменшується як і по країні загалом.

Характеризуючи освітню галузь, можна сказати, що місто Кременчук є один з найбільших по кількості навчальних закладів навчальних закладів та чисельності учнів у цих закладах. Місто забезпечує доступною та якісною освітою відповідно до сучасних вимог суспільства, потреб держави, області та міста. Інтегральний показник становить $I_{\text{унз}}=1,02$ та має виражені тенденції до росту.

Найгіршим з поміж усіх досліджуваних показників являється введення об'єктів нерухомості в експлуатацію, він становить $I_{\text{вд}}=0,82$. На жаль простежується чітке зниження даного показника, що негативно впливає на загальний рівень добробуту життя міста.

Отже, на підставі оцінки ресурсного потенціалу міста, тенденцій соціально-економічного розвитку міста Кременчука, змін у правовій базі та визначених векторів руху, наявних проблем і можливих ризиків необхідно визначити пріоритети, оперативні цілі, завдання та заходи економічної та соціальної політики міської громади, які спрямовані на підвищення добробуту життя населення на основі врахування усіх ендегенних і екзогенних факторів, забезпечення якісного та безпечного середовища життєдіяльності населення м. Кременчука.

Напрямки діяльності повинні бути спрямовані на мобілізацію та концентрацію всіх можливих ресурсів для реалізації завдань з проведення реформування міського господарства, розвитку економічного потенціалу міст та досягнення європейських стандартів життя [10]. Основні вектори підвищення добробуту населення на місцевому рівні пропонуються такі:

стимулювання конкурентоспроможності, інноваційних процесів та

виробництва, формування сприятливого клімату для залучення інвестицій;

розвиток малого та середнього підприємництва;

розвиток транспорту та дорожньо-транспортної інфраструктури;

реформування житлово-комунального господарства шляхом створення соціальних зручностей для територіальної громади міста у наданні якісних житлово-комунальних послуг; ремонту модернізації реконструкції житлового фонду, забезпечення надійності роботи систем життєзабезпечення, комфортності і безпеки умов проживання населення;

підвищення доступності, якості та конкурентоспроможності освіти шляхом розширення мережі дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів з урахуванням тенденцій демографічної ситуації та вжиття заходів щодо скасування черг по влаштуванню дітей до дошкільних закладів, підвищення рівня охоплення дітей повною загальною середньою, дошкільною та позашкільною освітою, проведення капітальних ремонтів об'єктів освітньої інфраструктури, інформатизація, комп'ютеризація навчального процесу в загальноосвітніх та дошкільних навчальних закладах, забезпечення технічними засобами навчання, впровадження новітніх освітніх технологій в навчальний процес;

реформування системи охорони здоров'я, підвищення якості та доступності медичного обслуговування, модернізація первинної медичної допомоги, зміцнення матеріально-технічної бази (оснащення/пероснащення) консультативно-діагностичних центрів;

підвищення рівня соціальної захищеності мешканців міста, доступності та якості соціальних послуг шляхом забезпечення доступності та якості соціальних послуг у сферах соціального захисту, культури, фізичної культури та спорту, створення умов для розв'язання нагальних проблем переселенців а також збереження існуючих та створення нових робочих місць з належними умовами та гідною оплатою праці, зростання реального розміру заробітної плати, перетворення її в надійне джерело доходів та своєчасність її виплати, що забезпечить гідний рівень життя працюючих та їх сімей;

гарантування безпеки життєдіяльності та поліпшенню екологічної ситуації в місті шляхом раціонального використання природно-ресурсного потенціалу міста, запровадження механізмів екоменеджменту та стандартів екобезпеки, поліпшення якості повітряного басейну, збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, покращення стану зеленого господарства (розвиток зеленої зони, реконструкція парків і скверів) та благоустрою міст, здійснення постійного екологічного та санітарного контролю за діяльністю промислових підприємств.

Добробут життя населення характеризує соціально-економічний розвиток міст та регіонів. Визначення факторів впливу та системи показників оцінки якості життя населення з урахуванням регіональних особливостей дозволить у подальшому розробити більш чіткі та дієві заходи та механізми щодо підвищення якості життя населення та подальшого соціально-економічного розвитку міста та області.

Висновки. Таким чином, на основі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки: по-перше, розглянуто добробут населення місцевого рівня з об'єктивної сторони, що дало змогу чітко визначити соціально-економічні проблеми певних територіальних одиниць та окреслити найгірші та найкращі сторони досліджуваних міст та районів регіону; по-друге, діагностовано рівень добробуту населення в містах і районах Полтавського регіону. Розраховано та складено рейтинг об'єктивної складової добробуту населення, що дозволить проаналізувати кожен район та міста за окремими складовими; по-третє, визначено вектори підвищення добробуту промислового міста, що надасть можливість сформулювати стратегію розвитку території місцевого рівня, що і буде науковою основою майбутніх досліджень.

Література.

1. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 21.04.2011 р. № 3275-VI (3275-17) // ВВР України. – 2011. – № 44. – Ст. 464.
2. Бакіров В. С. Якість життя населення пострадянських країн у соціологічному вимірі / В. С. Бакіров, В. Н. Ніколаєвський, О. І. Кізілов та ін. ; за ред. В. С. Бакірова. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – 216 с.
3. Цвігун І. А. Економічні передумови добробуту населення України / І. А. Цвігун. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_99/54.pdf.
4. Злобина Г. Ю. Качество жизни: структурные составляющие и перспективные направления развития / Г.Ю. Злобина. – М.: Социум, 2007. – 96 с.
5. Вольська О. М. Шляхи забезпечення зростання рівня якості життя населення країни / О. М. Вольська // Економіка будівництва і міського господарства. – 2011. – Т. 7. – № 2. – С. 73–79.
6. Домина С.В. Возможности оценки благосостояния населения региона в рамках сравнительного и доходного подходов/ Вестник СамГУ. 2012. №1 (92) [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://vestnik.ssu.samara.ru/tgt/2012_1_92_5.pdf.
7. Дружиніна В. В. Стратегічні імперативи забезпечення збалансованості місцевого ринку праці [Текст] : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.07 / Дружиніна Вікторія Валеріївна ; Донецьк, нац. ун-т (м. Вінниця). – Вінниця, 2015. – 39 с. : рис., табл.
8. Програма економічного і соціального розвитку міста Кременчука на 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kremen.gov.ua/downloadtmp/cloud/668015-12-29-14-55-55-796.pdf>.
9. Дружиніна В. В. Місцевий ринок праці: умови функціонування, методи та способи забезпечення збалансованості [Текст] : монографія / В. В. Дружиніна ; [наук. ред. В. М. Василенко] ; НАН України, Ін-т екон.-прав. дослідж., Кременчук, нац. ун-т ім. Михайла Остроградського. – Донецьк : Юго-Восток, 2014. – 365 с. : рис., табл.
10. Жеребин В. М. Индикаторы качества жизни населения / В. М. Жеребин // Вопросы статистики. – 2012. – № 3. – С. 25–36.

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011), The Law of Ukraine “On Stimulation of Regional Development”, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3275-17> (Accessed 3 March 2016).

2. Bakirov, V.S., Nicholas, V.N. and Kizilov, A. (2008), *Yakist' zhyttia naselennia postradians'kykh krain u sotsiologichnomu vymiri* [Quality of life post-Soviet countries in the sociological dimension], Karazin's KNU, Kharkov, Ukraine.
3. Tsvigun, I.A. (2010), "Economic conditions welfare of Ukraine", *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu sil's'koho hospodarstva: Ekonomichni nauky*, [Online], vol. 99, available at: http://www.khntusg.com.ua/files/sbornik/vestnik_99/54.pdf (Accessed 14 Apr 2016).
4. Zlobina, G. Yu. (2007), *Kachestvo zhizni: strukturnye sostavljajushhie i perspektivnye napravlenija razvitija* [Quality of life: structural components and perspective directions of development], Socium, Moscow, Russia.
5. Volska, A. (2011), "Ways of increase of the quality of living of the people", *Ekonomika budivnytstva i mis'koho hospodarstva*, vol. 7, pp. 73–79.
6. Domina, S.V. (2012), "Capacity to assess the welfare of the region's population in the framework of comparative and income approaches", *Vestnik of SSU*, [Online], vol. 1 (92), available at: http://vestnik.ssu.samara.ru/tgt/2012_1_92_5.PDF (Accessed 4 Apr 2016).
7. Druzhinina, V.V. (2015), "Strategic imperative to balance local labor market" Dr. Sc. Thesis, Demography, labor economics, social economics and politics Donetsk National University, Vinnytsa, Ukraine.
8. The program of economic and social development of the city of Kremenchug in 2016 (2016), available at: <https://www.kremen.gov.ua/downloadtmp/cloud/668015-12-29-14-55-55-796.pdf> (Accessed 21 Feb 2016).
9. Druzhinina, V.V. (2014), *Mistsevyj rynek pratsi: umovy funkcionuvannia, metody ta sposoby zabezpechennia zbalansovanosti* [Local labor market: conditions of operation, methods and ways to balance], Yuho-Vostok, Donetsk, Ukraine.
10. Zherebin, V.M. (2012), "Indicators of quality of living of the people", *Voprosy statistiki*. vol. 3, pp. 25–36.

Стаття надійшла до редакції 24.04.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"